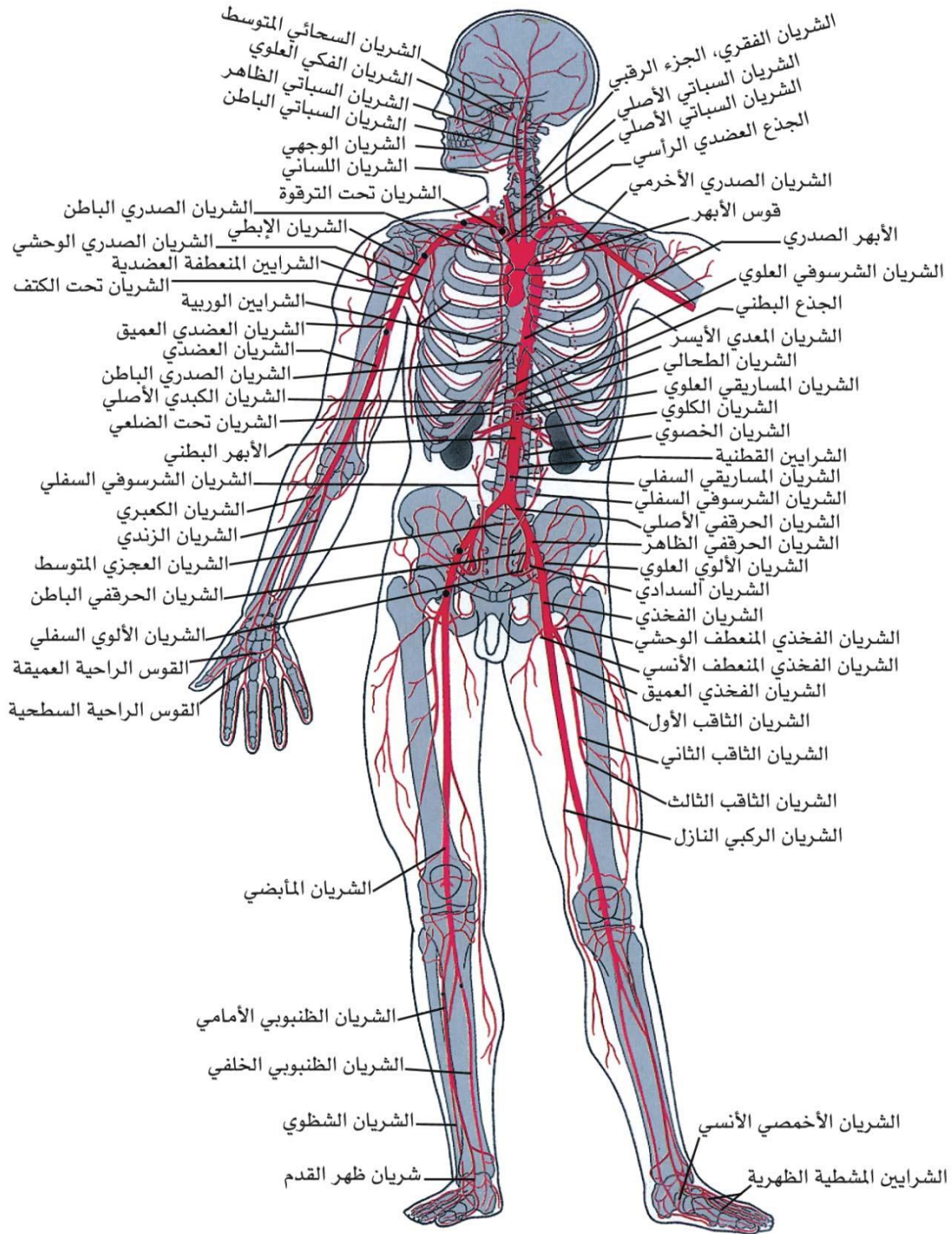

هاویه‌کبوون له نیوان فونادو ویستی خودای رحمان دا

هه‌رچی دروستکراوی خودای رحمانه له گه‌ردووندا، ئه‌رکیان ته‌سبیح و سه‌جدمو گو‌پراه‌لییه‌و پی‌ویسته‌ ئه‌و دروستکراوانه کاری خویان به‌جیب‌گه‌یه‌نن. ده‌زانین خۆر گه‌رمی و پۆشنایی دمه‌خشی و مانگ پووناکی و شاخه‌کان هاوسه‌نگی زموی و..تد، به‌لام ئایا مرؤف له کوئی ئه‌و ئه‌رک و فه‌رمانه‌دایه‌؟ ئایا مرؤف ده‌توانی له ئاست ویستی خودای رحمان دابییت؟

(نهركى دروستكراوهكان، مروّف به نمونه)

دروستکراوه‌کان نهرکیان چیه؟

ههرچی دروستکراو و داهینراوه لهم بوونه‌وه‌دها، خودای رحمان ی موته‌عال به یاسای پوخته‌و ئاراسته‌کراو بۆ سوچه بردن و ته‌سبیح دروستی کردوون، ههر له‌وکاته‌ش نیش و فه‌رمانبهریتی خویان به‌جی ده‌گه‌یه‌ن، له کات وساتی ئامانجداری دروستبوونی رۆژو مانگ و زهوی و مروّف که ئه‌وانه‌ش ههموو یه‌که یه‌که لۆ سوچه و ته‌سبیحی خودای رحمان دروستکراون، له‌وکاته‌ی ئه‌و مه‌خلوقانه دین و سوچه‌و ته‌سبیح لۆ خودای رحمان ی ده‌که‌ن ههموو ئه‌و مه‌خلوقاتانه وه‌زیفه‌و نهرکی خویان له‌سه‌ر بوون به‌جی ده‌گه‌یه‌ن. خۆر گهرمی و رۆشنایی خوی ده‌به‌خشیته‌وه، مانگ هیزی کیشکردنی به‌ پیچه‌وانه‌ی ئاوو رۆشنایی ده‌کا، ئه‌وانه ههموو به‌جی‌گه‌یاندنی وه‌زیفه‌یه له کات وساتی ته‌سبیح و سوژده بردندا.

مروّف له کوی ئه‌و نهرک و فه‌رمانه دایه؟

بیگومان مروّفیش یه‌کێک لهم دروستکراوانه‌یه، که یاسای جو‌راوجۆر له‌سه‌ری جیه‌جی ده‌کری، وه‌ک "ژیان و مردن، خواردن، زۆربوون، به‌لام له‌بهر ریزگرتنی و به‌ شیاو زانینی، به‌جیا فه‌رمانی سوچه‌و ته‌سبیحی لۆ خوی گه‌وره‌ی پیکراوه، ئه‌ویش به‌ یاسای ئاراسته‌کراو، مروّفیش به‌شیکه لهم مه‌خلوقاتانه ئه‌ویش وه‌کو ئه‌و دروستکراوانه ته‌سبیح و سوچه لۆ خودای رحمانی ده‌بات، هه‌روه‌کو له‌وانه‌ی رابردوودا گوتمان بیه‌ویتی یان نه‌یه‌ویتی له ته‌سبیح و له سوچه دایه.

دروستبوونی مروّف، خواردنی مروّف، هه‌رسکردنی خواردن له‌ناو جه‌سته‌ی مروّف، لیدانی دلی مروّف، مردنی مروّف، ئه‌وانه ههموو ته‌سبیح و سوژده بردنه لۆ فه‌رمانی خوی به‌لام له‌بهر ئه‌وه‌ی خودای رحمان به‌ شیاوو به‌ریزو پایه‌دار زانی که شایسته‌ی ئه‌و مه‌خلوقه بیت که ناوی مروّفه، لویه فه‌رمایشتیکی تری لۆ زیادکرد ئه‌ویش فه‌رمان پیکردنیتی لۆ سوچه بردن و ته‌سبیح (له الخلق والأمر)، به‌و مانایه فه‌رمان به مروّف کرا ئه‌ویش سوچه و ته‌سبیحی خودای رحمانی، بکات، ئه‌مه جگه له‌وه‌ی که به خیلقه‌تی خۆشی که له وانه‌ی پیشوو گوتمان بیه‌ویتی یا نه‌یه‌ویتی ده‌بی سوچه و ته‌سبیحی خودای رحمانی بکات.

نیمان که‌ی بنیات ده‌نری؟

هه‌روه‌ک بونه‌وه‌ر به هۆی فیطره، ههموو مه‌خلوقات به هۆی فیطره یه‌کبوونیک (وحدة) دروست ده‌کات، له ئیو سوچه بردن و ته‌سبیح کردن له‌گه‌ل فه‌رمانبهریتی ماددی، هه‌روه‌ها مروّفیش به هۆی فیطره داوای لیکراوه ئه‌م یه‌کی‌ونه له نیوان یاساکانی ژیاندا دروست بکا، وه‌کو مردن و ژیان و خواردن و خواردنه‌وه له‌گه‌ل سوچه و ته‌سبیح کردن بۆ دروستکاره‌کی، که خودای رحمانی موته‌عاله باسی ئه‌وه‌مان کرد ئه‌مییا فایرۆس کلامیدۆمۆناس هیدی هیدی به

پهرسه‌ندنی خیلقی بئین ههتا ده‌گاته مروّف، هه‌موویان به فیطره چاکه خراپه‌یان له یه‌کتزی جیا‌کرده‌وه، له وانهی رابردودا باسمانکرد و ناومان نا فیطره. هه‌موو مه‌خلوقاتیک توانای ئه‌وهی هه‌بی چاکه خراپه لیک جیا بکاته‌وه، باسی ئه‌میامان کرد که پهردهی دهره‌کی ئه‌مییا توانای ئه‌وهی هه‌یه به هه‌لبژاردهی خوی ئه‌و ماده‌ی که پئویستی جهسته‌یی پئی هه‌یهو ژیانی به‌رده‌وام بکا هه‌لمژیت له‌و شوینه‌ی که تئیدا ده‌ژی، هه‌روه‌ها ئه‌و ماده‌انه که زیانبه‌خشن لو ژیانی ئه‌مییا، ئه‌مییا توانای هه‌لبژاردنی هه‌بی ئه‌و ماده‌یه لو ناو جهسته‌ی هه‌لنه‌مژیت لو ئه‌وهی زیانی پئی نه‌گات، گوتمان ماده‌ی هه‌لبژاردنی ئه‌و حاله‌ته هه‌لبژاردنی فیطره‌یه خودای رحمان له ناو ناخی ئه‌مییا دروستی کردوهو خوی چاودیری ده‌کات، ئه‌و ئه‌مییا به‌هیدی هیدی لو قوناغه‌کانی داهاتوو پهره ده‌سینی.

دیشان فیطره‌یه زاله له‌سه‌ر ناخی ئه‌و هه‌موو مه‌خلوقاتانه له ئازهل و رووه‌ک و مروّف، که ئه‌وانه به فیطره‌ی خویان ئیش ده‌کهن، سوچه و ته‌سیح له بو خودای رحمانی، ده‌به‌ن، به‌ندایه‌تی لو خودای رحمانی ده‌کهن، نه‌گهر هاتوو مروّفیش بتوانیت هاویه‌کبوونیک له نیوان فیطره‌ی خوی که له ناخی خویه‌تی و دهره‌وهی خوی دروست بکات که ویستی خودای رحمان یه، خودای رحمان به‌م جوهره‌ی خه‌لق کردوه (فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ) (الروم: ۳۰).

هه‌رکاتیک توانی ئه‌و هاویه‌کبوونیه له نیوان فیطره‌تی خوی که له ناوه‌وهی خویه‌تی دروست بکات له‌گه‌ل ویستی خودای رحمانی له دهره‌وهی خوی که په‌یامه‌که یان په‌یره‌و (منه‌ج) هه‌که‌یه، ئه‌و کاته مروّفه‌که له ناخی خویدا ده‌ستی به نیمان دروستکردن کردوه.

خودای رحمان چون یارمه‌تی به‌نده‌کانی ده‌دات؟

لو یارمه‌تیدانی ئه‌و هاویه‌کبوونه (توحد)ه‌ی که له‌نیوان فیطره‌ی مروّف و ئه‌و به‌رنامه‌ی یاسایه‌ی که له رینگه‌ی په‌یام و په‌یامبه‌ره‌که‌یه‌تی بوی نیردراوه و داوای لیکراوه، باسی فیطره‌مان کرد له ناوه‌وهی و باسی په‌یره‌و و به‌رنامه‌که‌شمان کرد له دهره‌وهی مروّف له بوئه‌وهی خودای رحمان به‌چه‌مکی په‌روم‌دگارییه‌ت (الربوبیه) بی‌ت تا هاوکارو یارمه‌تیده‌ری ئه‌و مروّفه‌ی بی لو ئیشپیکردنی فیطره‌که‌ی، لو ئه‌مه‌ش دوو شتی لو ناردوه یه‌که‌م" په‌یام (رسالة) دووه‌م" په‌یامبه‌ره‌کان. پیغه‌مبه‌ره‌که، که جیه‌جیکردنی په‌یامه‌که‌یه له بوون و له واقیعدا، ئه‌و دووانه ماده‌ی یارمه‌تیده‌ری دهره‌کینه له دهره‌وهی فیطره‌ی مروّف لو ئه‌وهی یارمه‌تیه‌ک بیننه کایه‌وه تا‌کو ئه‌و مروّفه بتوانیت فیطره‌ی خوی به‌کار بخات، که‌واته" خودای رحمان به‌ دوو شت له دهره‌وهی مروّفه‌که یارمه‌تی ده‌دات تا فیطره‌ی به‌ ئیش بخات، ئه‌وانیش: په‌یامه‌که‌یه له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌که‌ی.

سه‌ره‌تای بنیاتنانی ئیمان

کاتیک مرۆف هه‌ولێ یه‌کبوون (توحد) له‌ نیوان فیطره‌و په‌یامه‌که‌ ده‌دات ئه‌وکاته ئیمان له‌ ناخیدا دروست ده‌بێت، هه‌ر ومخته‌ک هه‌ول و کۆششی کردو هه‌ولێ ئه‌وه‌ی دا فیطره‌ی (داخلی) ناوه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ په‌یره‌و (منه‌ج) هه‌که‌ی ده‌ره‌وه‌ی خۆی یه‌کبوونیک دروست بکات، ئه‌وه‌ کاتی قۆناغی سه‌ره‌تای بنیاتنانی ئیمان هه‌که‌یه‌تی.

یاساو به‌رنامه‌کانی خودای ره‌حمان

له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌موو یاساو به‌نهماو به‌رنامه‌کانی خودای ره‌حمان له‌سه‌ر ئه‌و به‌نهماینه بنیاتنراون:

- ۱- به‌ ریک و پیکیه‌کی بێ پایان به‌ریوه‌ ده‌برین.
- ۲- به‌رده‌وامه‌و ریکوپیکیه‌کی له‌ر په‌ر اندنیاندایه.
- ۳- ده‌بی به‌م جو‌ره‌ش بێت که‌ خودای ره‌حمان خۆی لۆی دانه‌وه‌.
- ۴- ده‌بی هه‌موو لایه‌نه‌کانی به‌ریوه‌بردنی ئیش ره‌چاو بکری، که‌ دیسان به‌م جو‌ره‌ که‌ خودای ره‌حمان ویستویه‌تی.

ئه‌مڕۆ زیاتر تیشک ده‌خه‌ینه سه‌ر ئه‌م چوار خاله‌ی سه‌ره‌وه‌، خودای ره‌حمان مه‌نه‌جی له‌ ده‌ره‌وه‌ دانه‌وه‌، ئه‌م مه‌نه‌جه‌ش لۆ ئوممه‌تی په‌یغه‌مبه‌رمان قورئانه‌، فیطره‌شی له‌ ناوه‌وه‌ی خه‌لق کردیه‌، هه‌روه‌ک چۆن به‌م ریکوپیکیه‌ی که‌وا ئه‌و مه‌نه‌ج و سیسته‌ماتیکیه‌ی که‌ خودای ره‌حمانی ره‌حمان، فیطره‌ی مه‌خلوقاتیه‌ له‌سه‌ر دروستکردوه‌ ده‌بی هه‌مان ئه‌و ریکوپیکیه‌ش له‌ ویستی مرۆفدا هه‌بێ، ئه‌گه‌ر بیه‌وێت ئیمان له‌ ناوه‌وه‌ی خۆی دروست بکات یاخود ئه‌گه‌ر بیه‌وێت فیطره‌ی ده‌ست به‌ ئیشکردن بکات، ئه‌وا ده‌بی ئه‌و ریکوپیکیه‌ی هه‌بێ، واته‌" خودای ره‌حمان په‌یچه‌وانه‌ی ئه‌مه‌ ناریک و پشویه‌ی قبول ناکات، ئه‌گه‌ر هه‌ر مرۆفیک ویستی ئیمان وه‌ر بگریت، یاخود به‌گۆیره‌ی ژینگه‌و ئه‌و نیه‌وه‌ فزاییه‌ی تێیدا ئیمان له‌ ناوه‌وه‌ی خۆی بنیات بنێته‌وه‌، یاخود به‌ پێی هه‌وه‌سی مرۆف خۆی ئه‌وکاته جو‌رێک له‌هه‌ر مه‌که‌ی (فوضویه‌) دێته‌ نێو ویستی مرۆفه‌که‌و خواستی خودای ره‌حمان ش نایه‌ته‌جێ.

ریکوپیکیه‌ی له‌ به‌ریوه‌بردندا

لۆ شیکردنه‌وه‌ی خاله‌کانی په‌شوو دینه‌ سه‌ر هه‌ندێ ورده‌کاری:

أ- به ریکوپیکیهکی بئ پايان بهر یوه دهبرین: خالی گرنگ و سهرهکی لو دروستکردنی ئەم ئیمانە دەبێ، ئەو سیستەماتیکیه و بهرنامه‌سازیه و ریکوپیکیه که خودای رحمان فیطره‌ی مه‌خلوقاتێ پێ دروست کردووه. به‌هۆی ئەو ریکوپیکیه‌وه ئەم مه‌خلوقاتانه دین و مزیفه‌و ئه‌رکی په‌رستنه‌کانی خویان له سوچه و ته‌سبیح به‌ر یوه ده‌بن، ده‌بێ مرو‌فیش به‌هه‌مان ریکوپیکی، په‌یره‌و و پرۆگرامه‌که و مرگرت، نه‌ک به هه‌ر مه‌که و به ئاره‌زووی خۆی بێت.

ب- به به‌رده‌وامی و ریکوپیکی له راپه‌راندنیان: واته‌" ده‌بێ به‌رده‌وام بێت له‌سه‌ر ئەو ریکوپیکیه‌ی وهرگرتن و له‌سه‌ر راسته‌رییه‌که‌ی به‌رده‌وامیتی هه‌بێت.

ج- ده‌بێ به‌م جو‌ره‌ش بێت که خودای رحمان بۆی داناو، کاتیک مرو‌ف و یستی خۆی یان بوونه‌وه‌ر ئیراده‌ی خۆی و بوونه‌وه‌ری به‌لاوه‌ناو له ناوه‌وه‌ی خۆی ده‌ریه‌ینا ئه‌وکاته و یستی خودای رحمان له ناوه‌وه‌ی کارا ده‌بێت، به‌لام ئایا کێ له ناوه‌وه‌ی مرو‌فه‌که‌دا دارێژه‌ری په‌یره‌و و به‌رنامه‌که‌یه؟ بێگومان ته‌نها خودای رحمانه‌و هه‌چ لایه‌نیکی تر هه‌یزو توانای ئەوه‌ی نه‌بێت بتوانیت ئیمان له ناوه‌وه‌ی دروست بکا، چونکه بابته‌که راسته‌وخو په‌یوه‌ندیده‌ره به خودای رحمان و هه‌ر ئه‌ویش ئەو شته دیاری ده‌کات.

د- ده‌بێ هه‌موو لایه‌نه‌کانی به‌ر یوه‌بردنی ئیش ره‌چاو بکری که دیسان به‌و جو‌ره‌ی که خودای رحمان و یستویه‌تی.

کۆمه‌لیک کاروبار که په‌یوه‌ندی به دروستکردنی ئەو ئیمانە هه‌یه جا چ له ناخی مرو‌فه‌که یان له ده‌ره‌وه‌ی بێت، ده‌بێ ئه‌وانیش به‌گوێزه‌ی و یستی خودای رحمانی ره‌چاو بکری و به هه‌ند وهر بگیری، له‌وانه‌ش: کات که رۆلی له دروستبوونی ئیمان و جو‌ری ئیمان‌که هه‌یه، هه‌روه‌ها زۆرو که‌می کاته‌که‌ش رۆلی له دروستبوونی ئیماندا هه‌یه، کات رۆلی هه‌یه لو دروستبوونه‌که له ناوه‌وه‌ی مرو‌فدا، بگه‌ر رۆلیکی سه‌ره‌کی هه‌یه، ده‌بێ ئەم بگه‌ر کاته به‌و حاله‌ته بیاته سه‌ر هه‌تا ئیمان‌که دروست بێ و کاته‌که‌ش ده‌بێ له فلانه کات بێت، لو نمونه‌" لو قیرانه شه‌و بێت و لو زیکر و ته‌سبیح رۆژ بێت.

که شه‌و لو ته‌سبیح نییه، قوناغیک ده‌بریت وای لیدیت به‌ر له خۆره‌ه‌لاتن ته‌سبیح ده‌کا، پێش خۆرئاوای ته‌سبیح ده‌کا، کاتی تر ته‌سبیح ناکات، به‌لکو زیکر ده‌کات. کهواته‌" کات و جو‌ری کاته‌که‌و چهندو بری کاته‌که‌ش رۆلی له دروستبوونی ئیمان له ناوه‌وه‌ی مرو‌فدا هه‌یه، وهرگرتنی ئەو ئیمان‌ه به پله‌داری ده‌ست پیده‌کات.

خالی دواتر به‌وه ده‌ست پیده‌کات خودای رحمان نه‌خشه‌یه‌کی مه‌زنی له ناوه‌وه‌ی مرو‌ف داناو، له ده‌ره‌وه‌شی په‌یره‌وه‌که‌ی به‌م جو‌ره هاتووه، ئەگه‌ر هاتوو مرو‌ف ره‌چاوی ئەم پله‌داریه‌ی کرد، هه‌روه‌ها ره‌چاوی کاته‌که‌ش بکات، ئه‌وکاته ئەو ئیمان‌ه جو‌ریه‌ی له ژووره‌وه‌ی دروست ده‌بێت، خالیکی تر ئەوه‌بوو که به هۆی ئامرازه‌که‌نه‌وه ئیمان دروست ده‌بێت، یه‌ک له‌وانه چاو" پاشان" گوێ که خودای رحمانی رحمان، له قورئان باسی کردووه (إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ) (الإسراء: ۳۶). ئەم ریزبه‌ندیه له قورئان هه‌یه، له پێشه‌وه باسی چاومان کرد که چ

کاریگه‌رییه‌کی هه‌یه له چۆنیه‌تی هه‌لبژاردنی مادده‌و گواستنه‌وه‌ی لۆ بیروه‌وش (ذهن) به‌ناوی به‌صهر و ئیشکردن له‌سه‌ری به‌فیطره‌.

باسی ئەندازیاره‌کانمان کرد که له کۆلیژی ئەندازه‌ ئهم جۆره ئەندازیارانه‌مان هه‌یه، ئەندازیارى بیناسازی به چاوی بیناسازییه‌وه ته‌ماشای شت ده‌کا، ئەندازیارى شارستانی به چاوی شارستانی ته‌ماشای شت ده‌کات، ئەندازیارى دیکۆر به چاوی دیکۆر ته‌ماشای شت ده‌کات، ئەندازیارى جوانی و ره‌نگ به چاوی جوانی و ره‌نگ ته‌ماشای شته‌کان ده‌کات، ئەوانه‌مان هه‌مووی به وردی رافه‌ کرد، ده‌بی ره‌چاوی ئەو ئامرازانه‌ش بکری به‌و جۆره‌ی که خودای ره‌حمان ویستویه‌تی.

(سمع) به‌و جۆره‌ی که خودای ره‌حمان فه‌رموویه‌تی بۆچی دانراوه، به‌صهر بۆچی دانراوه؟ له‌ وانیه‌ی پێشوو‌دا باسمان کردو نمونه‌مان هه‌ینایه‌وه که نه‌گه‌ر هاتوو خه‌لکه گشتیه‌که‌ی سه‌ر شه‌قام کاتیك سه‌یری ئافره‌تیک ده‌کات چۆن چاوی وینه‌که‌ی ده‌گوازیته‌وه ناو می‌شکی و نه‌ویش چاپی ده‌کات و ده‌یشواته‌وه؟ ده‌یگوازیته‌وه لۆ ناوه‌وه‌ی.. لۆ فیطره‌، له‌هه‌مان کاتیشدا ئەو چاوه‌ که خودای ره‌حمان فه‌رمانی پیکردوه‌و به‌توانیت به‌ هۆی ئەو چاوه‌وه وینه‌ بگوازیته‌وه لۆ بیروه‌وش (ذهن) و فوئادی خۆی و ذه‌نیش به‌توانیت چاپی بکات و بی‌شواته‌وه، لۆ ئەوه‌ی به‌توانیت فیطره‌ ئیشی له‌سه‌ر بکات، ئەو چاوه‌و گۆیه‌ ئامرازیکن و فیطره‌ش ئامرازی دووه‌مه‌ لۆ چه‌سپاندن و به‌قول‌داچوونی ئەو حاله‌ته‌ی که پێشه‌کییه‌ له‌ بۆ دروستکردنی ئیمان له‌ ناوه‌وه‌ی مرو‌ف‌دا، ئەوه‌ پێشه‌کییه‌کی خیراو کورت بوو لۆ ئەو سێ وانیه‌ی پێشوو خرابوونه‌ روو.